

Ledningsstaben
Christoffer Martinelle

2019-05-14

Dnr: RS 2019-128

Utbildningsdepartementet
Dnr: U2018/04684/UF
s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2018:83 Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk

Sammanfattning

Region Östergötland välkomnar utredningens förslag och tillstyrker författningsförslagen som framförs i betänkandet.

Region Östergötland delar betänkandets problembeskrivning av området och ser positivt på betänkandets strategiska mål med förhoppningen att det kommer att leda till en ökad kapacitet av auktoriserade tolkar.

Utredningens förslag får ekonomiska konsekvenser och Region Östergötland förordar att kommuner och regioner ska omfattas av kravet om att i första hand använda auktoriserad tolk. Därmed blir finansieringsprincipen tillämplig och merkostnaden i sin helhet regleras i det generella statsbidraget.

Region Östergötland önskar ett förtydligande av den föreslagna tolkportalens funktion för regioner och kommuner.

Region Östergötland ser positivt på att barntolkning förbjuds och endast i undantagsfall tillämpas vid risk för allvarlig skada eller dödsfall. Då hälso- och sjukvårdens verksamheter i praktiken kan ställas inför sådana situationer är det viktigt att undantagsfallen förtydligas. Utifrån betänkandets förslag ska Kammarkollegiet stödja i denna fråga vilket Region Östergötland vill betona vikten av att så sker.

På tolkområdet finns stora förhoppningar vad gäller den tekniska utvecklingen. Vi ser idag hur t.ex. skärmtolkning ökar i omfattning och i många sammanhang utgör ett fullgott alternativ till på-platstolkning. Vi saknar dock konkreta och finansierade förslag på hur staten kan bistå i att påskynda denna utveckling.

Att i högre grad använda tolk via skärm skulle innebära att kommuner och regioner får bättre tillgång till de kvalificerade tolkarna som i dag använder stor del av sin arbetstid till att resa mellan uppdrag. Den här typen av lösningar effektiviserar och förenklar tolkning på ett säkert och klimatsmart sätt.

Artificiell intelligens i form av s.k. ”översättningsappar” är ännu i sin linda men utvecklingen på området går mycket snabbt. Användningen av artificiell intelligens kan dessutom aktualisera en del juridiska frågor och överväganden som kräver vidare analys.

Med tanke på att tolktjänster även finns till förfogande genom olika webbaserade lösningar har tillgängligheten till sådana tjänster ökat utanför nationsgränserna. Det aktualiserar frågan

Ledningsstaben
Christoffer Martinelle

2019-05-14

Dnr: RS 2019-128

om hur de föreslagna bestämmelserna förhåller sig till den fria rörligheten av tjänster inom EU och i förhållande till tredje land. Vi efterfrågar en beskrivning av förhållandet mellan förslagen i betänkandet och EU:s direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet).

Utredningens förslag i punktform

Statlig tolkportal

Region Östergötland önskar ett förtydligande kring på vilket sätt tolkportalen kan komma regioner och kommuner till användning. I utredningen anges ”Tolkutredningen föreslår att en enhetlig statlig tolkportal för samordning och beställning av statens tolktjänster utvecklas.” (s.32). Vidare anges ”Statens tolkportal utvecklas som ett centralt verktyg för planering, förmedling, fakturahantering, statistik, uppföljning, avvikelshantering och tillsyn av offentliga tolktjänster.” (s.32) Innebär detta att den statliga tolkportalen inbegriper regioner och kommuner?

1.1 – 9 Författningsförslag

Region Östergötland har inga invändningar på författningsförslagen som framförs i betänkandet.

3.4.3 Samhällsbehov, avropade tolktjänster

Tolkning inom landstingen

Region Östergötland delar utredningens beskrivning av situationen.

Region Östergötland har identifierat följande vanliga problem för hälso- och sjukvårdens verksamheter:

- brist på auktoriserade och utbildade tolkar och i synnerhet högutbildade tolkar med sjukvårdskompetens,
- problem med tolkar som pressade scheman där tolkar kan komma försent eller gå för tidigt alternativt utebli helt,
- svårt att få kontakttolk, blir då istället telefontolk.

Utredningen har också identifierat dessa problemområden som beskrivs ovan.

4.3.2 Upphandling, styrning och samverkan

Region Östergötland samverkar idag kring upphandling och ser positivt på ytterligare utveckling med syfte att höja kvaliteten och sänka kostnaderna.

Region Östergötland ser det önskvärt att SKL har en funktion att stödja kommuner och landsting/regioner med nationella ramavtal.

Ledningsstaben
Christoffer Martinelle

2019-05-14

Dnr: RS 2019-128

5.2.4 Arbetsrätt och arbetsmiljö

Inom hälso- och sjukvården kan tolkar hamna i påfrestande situationer med behov av handledning och med risk för sekundär traumatisering och empatitrötthet för tolken. Region Östergötland betonar arbetsgivarens arbetsmiljöansvar och ser gärna att utredningen förtydligar denna aspekt.

3.5.2 Kravställning från kommuner och Landsting, 4.1 Gällande rätt

Region Östergötland ser positivt på att utöka samverkan mellan kommuner och regioner gällande användning av kvalitativt goda tolkar i talade språk.

9.5 Utredningens bedömningar och förslag avseende barn- och anhörigtolkning

Kommentarer kring barn- och anhörigtolkning

Region Östergötland ser positivt på att barntolkning förbjuds och endast i undantagsfall tillämpas vid risk för allvarlig skada eller dödsfall. Detta går också i linje med Region Östergötlands interna riktlinjer för tolkanvändning som anger att ”Barn, släktingar eller vänner ska inte användas som tolk”.

Då hälso- och sjukvårdens verksamheter i praktiken kan ställas inför sådana situationer är det viktigt att undantagsfallen förtydligas. Utifrån betänkandets förslag får Kammarkollegiet i uppdrag att rikta stödjande insatser och kunskapsstöd för denna fråga. Region Östergötland betonar betydelsen av detta stöd.

13.3 Kostnader i kommuner och landsting

Region Östergötland förordar att kommuner och regioner ska omfattas av kravet om att i första hand använda auktoriserad tolk och att därmed finansieringsprincipen blir tillämplig och att merkostnaden i sin helhet regleras i det generella statsbidraget.

Utredningens förslag innebär ekonomiska konsekvenser då auktoriserade tolkar har ett högre arvode. Det är dock överordnat med kvalificerade tolkar, lägsta pris är inte eftersträvansvärt om det går ut över kvaliteten.

Utredningen anger som förslag ett tillskott av resurser som bland annat bör styras mot ”Information och utveckling av beställarkompetens”. Kopplat till detta ser Region Östergötland att staten för en dialog med SKL för de frågor som berör regioner och kommuner.

Kaisa Karro
Ordförande regionstyrelsen

Krister Björkegren
Regiondirektör